

© כל הזכויות שמורות למכון התורה והארץ | כפר דרום | שבי דרום ת"ו
www.toraland.org.il | machon@toraland.org.il | 086847325
בשיתוף המשרד להשכלה גבוהה ומשלימה האגף לתרבות יהודית

כתיבה: מירב מגני

עריכה לשונית: יונית פרידלר

עיצוב גרפי, איורים ועימוד: דפני זיוון | dafnezivan.com

הקדמה:

עבור ילדי הגן שנה זו היא שנת השמיטה הראשונה בחייהם.

עלינו הגננות מוטלת המשימה הנפלאה להפגיש את הילדים בפעם הראשונה עם שנה מיוחדת זו וללמד אותם את הערכים החשובים הבאים לידי ביטוי בקיום המצווה ואף את ההלכות הרלוונטיות בחיי היום-יום - והכול בדרך מהנה ומסקרנת.

בספר משלי ג, ו נאמר: "בכל דרכיך דעהו..." - בכל דבר ודבר אנו נדרשים לחפש את קרבת ה'. בכל מצווה נעצים את הקשר שלנו עם בורא עולם, וכך גם במצוות השמיטה.

מצוות השמיטה מזמנת לנו דרכי התקשרות אל ריבונו של עולם. באמצעות קיום המצווה נוכל לחוש את קרבת ה' ואהבתו, נוכל להיות אנשים מאמינים ובוטחים, עמלים בתורה ואנשי חסד.

בחוברת שלפניכם יש שש יחידות לימוד. כל יחידה בנויה מסיפור בהמשכים ולאחריו הצעות לשיח, רעיונות להפעלה ולימוד הלכה. אנו מציעים לפרוס כל יחידה על פני שבוע ויותר, לפי קצב הלמידה בגן.

ביחידה 1 - "מה השתנה בזאת השנה?" - נכיר לילדים את המצווה המיוחדת ונעמוד על ההבדלים בין שנת השמיטה לשנה רגילה.

ביחידה 2 - "כל הארץ של הקב"ה" - נתקשר לבורא עולם דרך ההכרה שהארץ של ה' וכל ההצלחה ממנו, ונפתח בתוכנו את מידת הענווה.

ביחידה 3 - "חסד ונתינה" - נתקשר לבורא עולם בקיום מצוות הצדקה והחסד.

ביחידה 4 - "ביטחון בה" - נתקשר לבורא עולם מתוך ההכרה שהוא זן ומכלכל, משגיח ודואג.

ביחידה 5 - "שנה שכולה תורה" - נתקשר לבורא עולם דרך לימוד התורה, שהיא דבר ה'.

ביחידה 6 - "קדושת שביעית" - נתקשר לבורא עולם באמצעות בירור ערך קדושת פירות שביעית ומושג הקדושה בכלל.

אנו תקווה שנצליח להנחיל את ערכי השמיטה בליבם של ילדי ישראל ובכלל.

יחידה 1 - מה השתנה בזאת השנה?

ביחידה זו נציג את נושא השמיטה
ונעמוד על ההבדלים בין שנה רגילה לשנת שמיטה.

מטרות:

- הילדים יכירו את המושג "שנת שמיטה" וידעו שהשנה היא שנת שמיטה.
- הילדים ילמדו את ההבדלים בין שנה רגילה לשנת השמיטה.

שימו לב!

לערכה מצורפות דמויות מהסיפור. ביחידה זו יש להשתמש בדמויות השייכות לפרק 1.

סיפור

פרק 1 - מה השתנה בזאת השנה?

.....

סוף-סוף הגיע יום שלישי, היום המיוחד. זמרת ואני כל כך צפינו לו. היום בצהריים, מיד כשנחזור מהגן, אמא תסיע אותנו למושב לביתם של סבא וסבתא. אנחנו נשאר לבלות שם כל היום עד מחר, יום רביעי בצהריים.

בְּזֶמֶן הַזֶּה אָמַא תְּהִיָּה בְּהַשְׁתַּלְמוֹת מְטַעַם הָעֲבוּדָה שְׁלָהּ (אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה הַשְׁתַּלְמוֹת אֲבָל זֶה כְּנֶרְאָה מִשְׁהוּ חָשׁוּב מְאֹד) וְאַבָּא יְהִיָּה בַּמְּלוּאִים (לֹאֲבָא יֵשׁ תַּפְקִיד חָשׁוּב בְּצִבָּא). בְּקִצּוֹר, הֵם יְהִיוּ עֲסוּקִים מְאֹד וְאַנְחֵנוּ נִכְיָר!

אוּפֶס, כְּמַעַט שְׂכַחְתִּי לְסַפֵּר לָכֶם, קוֹרְאִים לִי אָסִיף וְאֲנִי כְּמַעַט בֶּן יֵשׁ וְלוֹמֵד בְּגֵן חוּבָה שֶׁל הַגִּנָּת רִיחָמָה, וְאַחוּתִי זְמֶרֶת כְּמַעַט בַּת חָמֵשׁ וְהִיא בְּגֵן טְרוֹם-חוּבָה שֶׁל הַגִּנָּת אוֹרָה. אֲנַחְנוּ גָּרִים בְּעִיר רְחוֹבוֹת בְּבִנְיָן רַב-קוֹמוֹת, וְכָל כֵּן אוֹהֲבִים לָלֶכֶת לְמוֹשֵׁב.

"אֲנִי אוֹהֵב לְטִיל בְּתוֹךְ פְּרִדָּס הַתְּפוּזִים שֶׁל סָבָא, לְהִקְשִׁיב לְשִׁקֵּט הַנָּעִים, רַק שֶׁם אֲנִי מַצְלִיחַ לְשִׁמֹּעַ אֶת צִיּוֹן הַצְּפוּרִים..." אָמְרָתִי לְזְמֶרֶת בְּזֶמֶן שֶׁהִתְאַרְגְּנוּ לְנִסְיָעָה.

"נֹו בְּטַח, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְשִׁמֹּעַ צְפוּרִים בְּרְחוֹב הַסּוּאָן שֶׁלָּנוּ, בְּמִקּוֹם צִיּוֹנִים אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים צְפִירוֹת שֶׁל מְכוֹנִיּוֹת" אָמְרָה זְמֶרֶת, וְאַחֵר כֵּן הוֹסִיפָה: "אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הָרוּיחַ הַנְּעִימָה וּבְמִיחָד אֶת הַטַּעַם הַמְּתוֹק שֶׁל הַפְּרוֹת".

"וְאֲנִי אוֹהֵב לְהִתְבּוֹןֵן בְּסָבָא עוֹבֵד בַּפְּרִדָּס, גּוֹזֵם, עוֹדֵר וּמִשְׁקָה, וְכַמוֹכָן אֲנִי אוֹהֵב לַעֲזֹר לוֹ" אָמְרָתִי.

"וְאֲנִי אוֹהֶבֶת לְלַקֵּק אֶת רִיבַת הַתְּפוּזִים הַמְּתוּקָה שֶׁסִּבְתָּא מִכִּינָה..."

"וְאֲנִי רַק בְּקִשְׁתִּי שֶׁתִּתְאַרְגְּנוּ מִהֵר!" יִרְזָה אוֹתָנוּ אָמַא וְהוֹשִׁיטָה לְכָל אֶחָד מֵאַתָּנוּ כּוֹבֵעַ וּבִקְבוּק מִים וְכַמוֹכָן בְּדָקָה בְּתוֹךְ הַתִּיקִים שֶׁלָּנוּ שֶׁלֹּא שְׂכַחְנוּ פִּיג'מָה וּמִבְרִשֶׁת שָׁנִים, וְהוֹפ - יִצְאָנוּ מִהַבִּית וְהִתְיַשְׁבֵּנוּ בַּמְּכוֹנִית הָאֲדָמָה שֶׁל אָמַא.

"קדימה, אמא, תעקפי את המכוניות כמו אבא" קראתי.

"זה מסכן לעקוף עכשו" אמרה זמרת.

"נו, אמא, למה את לא נוסעת?" הפעם הייתה זו זמרת שדרבנה את אמא למהר.

"את לא רואה שיש רמזור אדם?" עניתי במקום אמא.

בסוף הגענו למושב והתגלגלנו כמו כדור מהמכונית החוצה יחד עם התיקים, ממהרים אל שער הפרדים שעל יד ביתם של סבא וסבתא. מרב התרגשות כמעט שכחנו לנוסף לאמא לשלום.

פתאום נעצרנו. מה זה? מה קורה כאן? אף פעם לא ראינו דבר כזה.

שער הפרדים היה פתוח. בין העצים הסתובבו ילדים קטנים וגדולים, אבות ואמהות. כל מיני אנשים זרים שלא הכרנו.

"הם קוטפים תפוזים מהפרדים של סבא" אמרתי בדאגה.

"הם אוכלים וצוחקים ונהנים, תכף לא ישארו פרות על העצים" אמרה זמרת בבקלה.

"מי הרשה להם להכנס לכאן?" שאלנו יחד.

קראנו בקול: "סבא! סבא!" והתרוצצנו בין העצים ובין האנשים הרבים שהסתובבו בפרדים. ידענו שאנחנו חייבים למצא את סבא.

"הוא מכרח להיות כאן, לגזם את העצים, לעדור את הקוצים, לקטף את הפרות. איפה הוא?" אמרתי וקולי רעד.

"אולי הוא חולה ושוכב במטה? ואולי בגלל זה כל אחד עושה כאן

מה שהוא רוצה כאלו זה הפרדס שלו? "אמרה זמרת בכעס.
"בואי נרוץ לביתם של סבא וסבתא ונבדק מה קורה" הצעתי. רצנו
מהר, הכי מהר שרק יכלנו.
"מי שם?" נשמע קולה הרף של סבתא. "הו, הגעתם סוף-סוף
מתוקים שלי? בואו, הפנסו..."
נכנסנו פנימה. כנראה שהפנים שלנו היו כל כך מיצעות ומדאגות,
כי סבתא הפיטה בנו במבט מבהל.
"סבתא, סבתא, איפה סבא? למה הוא לא בפרדס? ולמה..." לפתע
הבחנו בסבא מביט בנו ומחייך. הוא ישב בראש השלחן ולמד מתוך
החמש. במקום בגדי עבודה הוא לבש חלצה לבנה.
"אולי סבא חושב שהיום שבת" לחשה לי זמרת.
"בואו חביבי, שבת הארץ שלום" אמר סבא, והזמין אותנו לשבת
לידו.
היום יום שלישי, על מה סבא מדבר? חשבתי.
"תנו לי להציץ אל תוך הראש שלכם ולקרא את כל השאלות שיש
לכם בראש. אבל קדם להוריד כובעים, כדי שאני אמצא את כל
השאלות ואף שאלה לא תברח לי, חה חה חה" צחק סבא מהבדיחה.
"קדם ישיבתו הילדים מיץ תפוזים קר. נו, גדליה, אתה לא רואה כמה
שנים אדמים?" אמרה סבתא ומזגה מיץ אל כוסות זכוכית גדולות.
"בסדר, בסדר, שושנה. קדם ישיבו" ענה לה סבא בנחת.
שתייתי כמה לגימות והנחתי את הכוס על השלחן.

”שְׁתַּה אֶת הַמֵּיץ עַד הַסּוּף בְּלִי לְהִשְׁאִיר אֶפְלוֹ טֶפֶה” הוֹרָה לִי סָבָא.
מָה קוֹרָה כָּאן? סָבָא אָף פַּעַם לֹא מְכַרֵּיחַ לְגַמֹּר אֶת הַשְּׁתִּיָּה אוֹ
הָאֶכֶל, הַתַּפְּלָאֲתִי.

נֶאֱלָצְתִּי לְשִׁתּוֹת אֶת כָּל הַמֵּיץ עַד הַטֶּפֶה הָאַחֲרוֹנָה, בְּדִיוֹק כְּמוֹ
שֶׁבִקֵּשׁ סָבָא.

לְזַמְרֵת הָיָה קֵל יוֹתֵר. הִיא אוֹהֶבֶת מֵיץ תַּפּוּזִים וְשְׁתִּתָּה אֶת הַכֹּל
כְּמַעַט בְּלִגְיָמָה אַחַת.

”כָּל כֶּף הַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת מִתְרוֹצְצוֹת לָכֶם בְּרֹאשׁ, מָה?” אָמַר סָבָא וְחִיָּךְ
חִיָּךְ גָּדוֹל. ”לָמָּה אֲנִי לֹא עוֹבֵד בַּפֶּרֶדֶס? וְלָמָּה נִכְנְסוּ לַפֶּרֶדֶס שְׁלִי
כָּל כֶּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים? וְלָמָּה כָּלם קָטְפוּ אֶת הַפְּרוֹת מִהֶעֱצִים וְאָכְלוּ
בַּהֲנָאָה, בַּמָּקוֹם לְקִנּוֹת אוֹתָם מִמֶּנִּי? וְלָמָּה אֲנִי מְקַפֵּיד שֶׁתִּשְׁתּוּ אֶת
הַמֵּיץ עַד הַסּוּף וְלֹא תִשְׁאִירוּ אָף טֶפֶה?”

”נוֹ, סָבָא, בְּאַמַּת לָמָּה?” קָרְאֵנִי יַחַד.

סָבָא חִיָּךְ חִיָּךְ מִסְתוֹרִי, אֵן לֹא עֲנָה דְבָר.

הצעות לשיח:

- אסיף וזמרת ראו דברים משונים בפרדס של סבא גדליה. במה היה שונה הביקור הזה מביקורים אחרים?
- נחدد את השינויים בפרדס (סבא לא עובד, כולם קוטפים בלי

רשות ואוכלים) והשינויים בבית (סבא יושב ולומד בחולצה לבנה, מקפיד שישתו את המיץ עד תום).

- מה לדעתכם היה סבא עונה על השאלות של אסיף וזמרת? (נחזור על השאלות)
- נכיר לילדים את השנה המיוחדת - 'שנת השמיטה'. בכל שנה שביעית הארץ שובתת ולא עובדים באדמה. בשנה זו הפירות שייכים לכולם.

הצעות ללימוד ולפעילויות :

1. הכרת המספרים מ-1 עד 7.
2. סידור מספרי מ-1 עד 7, בסדר עולה ויורד.
3. משחק 'בום שמיטה' - נספור בקול רם מ-1 עד 7, מ-3 עד 7 וכך הלאה, אך במקום לומר 7 נאמר 'שמיטה'. מי שמתבלבל יוצא מהמשחק.
4. מצא את ההבדלים (בין חפצים בגן / צורות גאומטריות וכדומה), בעקבות ההבדל בין שנת השמיטה לשנה רגילה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

איסור שתילה וזריעה בשביעית ואיסור השקיה, ניכוש וסיקול כמו בכל שנה, אלא לצורך קיום העץ:

.....

אסיף למד שבשנת השמיטה לא שותלים ולא זורעים.
גם לא זומרים, כלומר לא מורידים ענפים כדי שהעץ יצמח טוב יותר.

את כל השתילים והזרעים שותלים בשנה השישית, עד ט"ו באב.
זמרת למדה שחכמים גזרו בנוסף לא להשקות כרגיל, לא לנכש עשבים מהשורש, לא לסקל אבנים ולא לזבל את האדמה.
אסיף וזמרת דאגו מאוד. הם חששו שהעצים בפרדס של סבא ייבלו וימותו בשנת השמיטה.

סבא הרגיע אותם והסביר: "אין מה לחשוש - מותר לעשות מלאכות כדי שהעצים לא ימותו. לכן נשקה במידה הנכונה ונקצוץ את העשבים שמפריעים לעץ לחיות".

.....

הצעות ללימוד ולפעילויות:

- נחזור בליווי האיורים על הפעולות האסורות בשמיטה ועל אלו המותרות כדי למנוע מהעץ למות.
- אם יש בחצר הגן עצים, ננחה את הילדים להשקות במידה הנכונה לפי הצורך כדי לקיים את הצמחים.

יחידה 2 - כל הארץ של הקב"ה

בספר החינוך מובא אחד הטעמים לקיום מצוות שמיטה: "כדי שיזכור האדם כי הארץ שמוציאה אליו הפירות... לא בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה" (החינוך מצווה פ"ד).

דווקא לעובד אדמה, המצליח ליצור דבר חדש שלא היה מעולם, יש חשש שבראותו את יכולו יאמר "כִּחִי וְעֵצָם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה". באה התורה ומצווה כי האדם יפקיר את אדמתו בשנה השביעית, וזאת כדי להראות שהארץ איננה שלו, אלא שייכת לריבון העולמים.

ציווי זה ממחיש גם שהארץ איננה נותנת את יכולה בעצמה, אלא מברכת ה'.

מהיסוד "כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ" נלמד שכל ההצלחות שלנו באות מכוחו של בורא עולם.

רעיון השמיטה דומה לשבת - כשם שבשבת האדם עובד שישה ימים וביום השביעי שובת, כך גם בשמיטה - האדם עובד שש שנים ובשנה השביעית שובת. על ידי כך האדם מראה כי העולם נברא בידי הקב"ה והארץ שייכת לו.

ההלכות הממחישות עיקרון זה:

הפקרת היבול - האדם אינו הבעלים על הארץ.

הפסקת העבודה - לחזק את התחושה שלא האדם יוצר את היבול.

איסור הפסד פירות שביעית, איסור השלכתם לפח כרגיל - מעבר

לכך שיש בפירות קדושה, ניתן להסביר שהפירות אינם שייכים לי ולכן אין לי רשות לקלקלם. כמו אדם השוכר חפץ או מקבלו בהשאלה - הוא רשאי להשתמש בו, אך להרוס רשאי רק הבעלים, שכן כל אדם שקלקל ישלם על הנזק, למעט הבעלים.

מטרות

- הילדים ילמדו שארץ ישראל שייכת לה'.
- הילדים יפנימו שהברכה וההצלחה באה מה'.
- הילדים ילמדו על ההקבלה בין השבת לשבת הארץ.

שימו לב: לערכה מצורפות דמויות מהסיפור. כעת נוסף שתי דמויות חדשות.

פרק 2 - למי באמת שייך הפרדס של סבא גדליה?

(הגננת תחזור בקצרה על תוכן סיפור הפתיחה מיחידה 1 - אסיף וזמרת מגיעים לביקור אצל סבא וסבתא במושב. בדרכם לפרדס הם מבחינים בהמון אנשים שמסתובבים בפרדס של סבא, קוטפים ואוכלים מהפירות. לאסיף וזמרת יש הרבה שאלות - הגננת תחזור עם הילדים על השאלות: למה סבא לא עובד בפרדס? ולמה נכנסו לפרדס שלו כל כך הרבה אנשים? ולמה כולם קטפו את הפירות מהעצים ואכלו בהנאה, במקום לקנות אותם מסבא? ולמה סבא מקפיד שישתו את המיץ עד הסוף ולא ישאירו אף טיפה?)

.....

"מתוקים שלי, לכו בבקשה לפרדים וקטפו לי עשורה תפוזים בשלים" בקשה סבתא והוסיפה "באותה ההזדמנות תוכלו להסתובב קצת, לנשם אור של ערב".

רצנו לפרדים, והשאלות הרבות עדין התרוצצו לנו בראש.

הפעם הפרדים היה ריק מאדם. רוח קרירה נשבה ולטפה את פנינו. התישבותי לנוח על אחד העצים ועקבתי בעיני אחר הצפורים שקפצו מעץ לעץ. כמה אני אוהב להקשיב לצינץ הצפורים. זמרת התישבה לידי וקלפה תפוז.

"מה קרה לסבא? למה הוא לא עובד בפרדים כמו תמיד, קוטר את הפרות ומוכר... למה הוא מרשה לכלם להפגס לפרדים שלו?" תממה זמרת.

"ולמה הוא חושב שהיום שבת? ולמה יש לו חיוך מסתורי במקום תשובות?" התישתי לה בעוד שאלות.

"שלום לכם ילדים חביבים" נשמע לפתע קול מאחורינו. איש זקן וגבו כפוף קרב אלינו. פניו היו עטופות בצעיף. הוא קטר לעצמו תפוז והתישב על אבן גדולה שהיתה מנחת לצידנו.

"אתה יודע שהתפוזים האלו של סבא שלי? אתה צריך לבקש ממנו רשות" אמרתי לו.

"אז אתם הנכדים של גדליה... נעים מאוד, שמי ראובן" צחק הזקן. "הצחוק שלו מזכיר לי צחוק של מישהו שאני מכירה" לחשה לעברי זמרת.

"אני חושב שכל הזקנים צוחקים אותו הדבר" עניתי לה בשקט, שלא ישמע.

”בואו אתי ואראה לכם שהפרדים בכלל לא של סבא שלכם”, אמר ראובן.

”מה? מה זאת אומרת? למה אתה אומר את זה?” קראנו לעברו. הרגשתי כעס ועלבון. מי האיש המוזר הזה שיחליט שהפרדים לא של סבא שלנו? אף בכל זאת הלכנו בעקבותיו, סקרנים לראות מה הוא רוצה להראות לנו.

ראובן הוביל אותנו בין שורות העצים עד שהגענו סמוך לשער.

”הביטו” אמר. ”אתם רואים את השלט? קראו מה כתוב עליו”.

”אנחנו ילדים בגן ולא יודעים לקרא” אמרה זמרת.

”אז אני אקרא לכם” אמר ראובן, והחל קורא:

אני לא עובד בפרדים כי השנה שבת הארץ

הפרות שייכים לכלם - כי הארץ של ה’!

מתר לכם לקטף כדי לאכל ולא כדי למכר את הפרות.

לא לשכח לאכל את הפרי עד הסוף ולשתות את המיץ של הפרי עד הסוף, כי הפרות של ה’ ואסור לקלקל משהו שאינו שלך.

הפרות בשנה זו קדושים! את הקלפות והגרעינים יש לעטף בשקית ורק אחר כך להשליכם לפח.

באהבה גדולה.

”שש שנים סבא גדלה עובד בפרדים ומרויח כסף ממכירת הפרות ובשנה השביעית - שבת הארץ! סבא גדלה מודיע לכלם: ‘הארץ לא שלי. הארץ של ה’. גם הפרדים והפרות של ה’. כל מה שיש לי הוא בזכות הברכה של ה’ ולא בזכותי’, הבנתם?” שאל ראובן.

”אני חושבת שאני מתחילה להבין” קראה זמרת בהתפעלות. ”כמו

שִׁישׁ שָׁשָׁה יָמִים בְּשָׁבוּעַ, שָׁבָהּ עֹבְדִים אוֹ לֹמְדִים וְהוֹלְכִים לָגֶן
וְאֵז מְגִיעָה הַשָּׁבֶת, יוֹם מְנוּחָה וְקִדְשָׁהּ, יוֹם מִיָּחָד לָהּ - כֶּן יֵשׁ
שָׁבֶת לְאֶרֶץ. שֵׁשׁ שָׁנִים עֹבְדִים, וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית מְנוּחָה לְאֶרֶץ
וְלַחֲקָלָאִים, וְכֵן כָּלֶם רוֹאִים וּמְבִינִים שֶׁה' בָּרָא אֶת הָאֶרֶץ וְהָאֶרֶץ
שִׁיכָת לּוֹ".

"לֵכֵן סָבָא לֹא עָבַד בַּפְּרִדָּס, וְלֵכֵן הוּא בִּירָה אוֹתָנוּ ב' שָׁבֶת הָאֶרֶץ
שָׁלוֹם' וְלֹא 'שָׁלוֹם' כְּרָגִיל" הִתְלַהֲבָתִי.

"אַתָּם יְלָדִים נְבוֹנִים מְאֹד" חִיָּה רֵאוּבֵן, וְהוֹסִיף: "תֵּאָדְרוּ לָכֶם שֶׁסָּבָא
גְּדֻלָּהּ אוֹ כָּל חֲקָלָאִי אַחֵר לֹא הָיָה נֹחַ אֵף פַּעַם מִעֲבוּדֹת הַשָּׁדָה. הוּא
הָיָה מְרָגִישׁ שֶׁהָאֶרֶץ שָׁלוֹ, הוּא הָיָה בְּטוּחַ שֶׁרַק מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲרוּץ
וּמְכֻשָּׁר הוּא מְצָלִיחַ לְהוֹצִיא מִהָאֶרֶץ פְּרוֹת מְשֻׁבָּחִים. וְאֵז חָלִילָה
הוּא הָיָה עֲלוּל לְהִתְגָּאוֹת וּלְשִׁכַּח בְּזִכּוֹת מִי הַבְּרָכָה. וְעַכְשָׁיו, יְלָדִים
טוֹבִים, קִטְפוּ נָא לִי עוֹד תַּפּוּז אֶחָד לִפְנֵי שִׁאֲלֶךָ לְדַרְכִּי" בִּקֵּשׁ רֵאוּבֵן.

"הַשָּׁנָה הַפְּרוֹת שִׁיכִים לָהּ - נִקְטֵף לָהּ בְּשִׁמְחָה" אָמְרָה זִמְרָה.
חֲזַרְנוּ אֶל תּוֹךְ הַפְּרִדָּס, קִטְפָנוּ תַּפּוּז נוֹסֵף לְרֵאוּבֵן וְעוֹד עֲשָׂרָה
תַּפּוּזִים לְסַבְתָּא. כְּשִׁסְיֵמְנוּ שִׁבְנוּ אֶל הָזֶקֶן אָבֵל הוּא לֹא הָיָה שָׁם
עוֹד.

לָאן הוּא נִעְעֵלִם?

"אוּלֵי הוּא הִתְעַיֵּף מִלַּחֲכוֹת לָנוּ וְהִחְלִיט לִקְטֹף בְּעֶצְמוֹ?" שִׁאֲלָה
זִמְרָה.

"בּוֹאִי נַחֲפֵשׁ אוֹתוֹ בֵּין הָעֵצִים" הִצָּעָתִי.

"אָבֵל הַשָּׁמֶשׁ תִּכְף תִּשְׁקַע וְסַבְתָּא מִמֵּתִינָה לְתַפּוּזִים שָׁלָה" אָמְרָה
זִמְרָה.

עֲמַדְנוּ בַּמָּקוֹם וְלֹא יָדַעְנוּ מָה לְהַחֲלִיט.

”שָׁלוֹם לָכֶם, יְלָדִים טוֹבִים, הִתְיַכְלוּ לַעֲזֹר?” אִשָּׁה מְבַגֶּרֶת לְבוּשָׁה
בְּשִׁמְלָה אֲדָמָה וְעֵטוּפָה בְּצַעֲיף קָרָבָה אֵלֵינוּ.
אוֹלִי גַם הִיא מְחַפֶּשֶׁת אֶת רְאוּבֵן? מָה הִיא צָרִיכָה?

הצעות לשיח:

- מדוע ראובן אומר לילדים שהפרדס לא של סבא גדליה?
- של מי הפרדס?
- מה מיוחד בשנת השמיטה?
- מה מיוחד בארץ ישראל מכל הארצות?
- מה זה 'שבת הארץ'? במה דומה השמיטה לשבת?
- מדוע צריכים לאכול את כל הפרי בשנת השמיטה?
- המשיכו את הסיפור - האישה מבקשת עזרה, הילדים לא יודעים מה להחליט. מה הם יעשו?

הצעות ללימוד ולפעילות

- השמיטה מלמדת שהארץ של ה'. נתבונן בסביבה שלנו: מה ברא ה'? מה עוד של ה'?
- ה' נתן לנו כישרונות והצלחה - גם ההצלחות שלנו מה'.
- במה אנחנו טובים? מה אנחנו יודעים לעשות? תודה ה' על מה שנתת לנו.

ברכות הנהנין: כשאנו מברכים על האוכל אנו מבקשים רשות מה' ליהנות ממה שנתן לנו, ולבסוף אומרים תודה. נלמד מה מברכים על כל מאכל ואת סדר הברכות - מג"ע א"ש (מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכול).

- נקיים בגן סעודת אמנים - מביאים מאכלים מכל סוגי הברכות, מברכים לפי הסדר, אוכלים ומודים לה'.
- הכנת שלט 'הפקר' עבור העצים בגן או בסביבתו.
- הכישרון שלי: נעמיד מוקדי הפעלה שונים: ציור/פיסול/בנייה בלגו/ פאזלים/הצגה בתיאטרון בובות וכדומה. נבקש מכל ילד לבחור תחום וליצור (תהליך של כמה ימים). התלמידים יציגו את כישרונותיהם ויספרו מי נתן להם את הכוח להצליח.
- השבת: נרחיב בנושא השבת. ההבדל בינה לבין ששת ימי המעשה. בשמיטה הארץ נחה. נכין יצירה לכבוד שבת הארץ - סלסלת פירות שעליה כתוב 'שבת הארץ שלום'.
- נעודד את הילדים לספר את הסיפור באמצעות הדמויות הנלוות.

אסיף וזימרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

איסור לבצור ולזמור והמצווה לקטוף בשינוי:

אסיף למד שבשנת השמיטה אסור לבצור ולקצור.

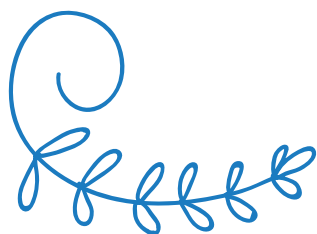
אסיף לא הבין, אם אסור לבצור ולקצור איך נאכל מהפירות. מה? נקרב את הפה לפרי שעל העץ ונאכל?

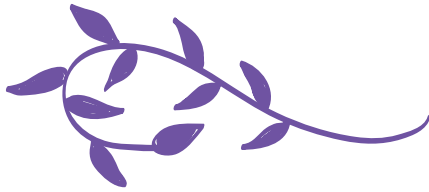
סבא צחק והסביר שהאיסור הוא לבצור ולקצור כמו בעל הבית , אבל מותר לקצור כמו אורח שלוקח לעצמו קצת.
מי שבוצר וקוצר בכמות גדולה מראה שהאדמה שלו . אבל בכמות קטנה המספיקה למשפחה לכמה ימים - מותר.

הצעות ללימוד ופעילות

- נחפש בקרבת הגן צמחים הקדושים בקדושת שביעית כמו עלי תבלין.
- במושבים ויישובים חקלאיים - ניקח את הילדים לבציר ולקטיף.

יחידה 3 - חסד ונתינה

עזרה לעניים

בפרשת משפטים מובא טעם נוסף למצוות השמיטה: "וְהִשְׁבִּיעִית תְּשֻׁמְטָהּ וְנִטְשָׁתָּהּ, וְאָכְלוּ אֲבִיּוֹנֵי עַמְּךָ". הרמב"ם במורה נבוכים מזכיר טעם זה: "יש מהם חמלה וחנינה על כל בני אדם, כמו שנאמר ואכלו אביוני עמך". בכל השנים העניים נהנים ממתנות עניים, אולם הנאתם אינה שלמה כי מתווספת לה בושה, שהרי סוף כל סוף הם לוקחים מבעל השדה.

בשנה זו אין בעלים לשדה. הפירות גדלים מעצמם והכול הפקר, ועל כן העניים אינם מרגישים נחותים. התורה אינה דואגת רק לצורך הכלכלי של העני, אלא גם לכך שלנותן לא תהיה תחושת עליונות.

מטרות

- הילדים ילמדו על מידת החסד שמצוות השמיטה מזמנת.
- הילדים יעסקו במצוות החסד.

פרק 3 - חסד מפל הלב

לגננת: נספר בקצרה על מה שהיה עד כה - אסיף וזמרת הולכים לפרדס, הם פוגשים שם את ראובן שמסביר להם על קדושת הפירות. אסיף וזמרת קטפו תפוזים עבור סבתא וגם תפוז אחד לראובן, אך כשחזרו ראו שראובן נעלם, ויש שם אישה מבוגרת שמבקשת את עזרתם.

.....

"אנחנו לא יכולים לעזור לה. כבר מאחר וסבתא תדאג" אמרתי לזמרת.

"אולי היא צריכה רק עזרה קטנטנה?" אמרה זמרת והתקרבה אל האשה.

"הו ילדים נחמדים, התוכלו לעזור לי?" האשה לא המתינה לתשובה ומיד החלה לספר בשטף: "שמי צלה, ואני גרה בקצה השני של המושב. הגעתי לכאן כדי לקטף תפוזים לכל הנכדים שלי. יש לי עשרה נכדים ולכל אחד קטפתי תפוז, ועוד תפוז אחד קטפתי בשבילי. הכנסתי את כל התפוזים לסל, ורציתי לטיל קצת ולהנות מהרוח הקרירה וציוץ הצפורים, אז הנחתי את הסל ליד אחד העצים. ועכשו אינני זוכרת היכן הנחתי אותו. כל הפרדים שורות-שורות, וכל השורות דומות זו לזו, וכל העצים דומים זה לזה, ורגלי הזקנות כבר נחלשו והנכדים בבית ממתינים שאביא להם מהפרי המתוק. לא בכל שנה יש לי תפוזים להביא להם. התפוזים יקרים, ולי אין הרבה כסף... אבל השנה, זו שנת השמטה וכל אחד יכול לבוא ולקטף מהפרדס. השנה גם לי, אשה עניה, וגם לאדון עשיר - יש תפוזים מלוא הסל. כמה זה נפלא. רק שאמצא כבר את הסל שלי... תעזרו לי?"

"צלה כבר עיפה והנכדים שלה מחכים לה, בואי נתן לה מהתפוזים שקטפנו לסבתא. יש לנו בדיק עשרה תפוזים ועוד אחד" הצעתי לזמרת.

"אסיף, זה רעיון מצוין!" ענתה לי זמרת בעיניים בורקות מהתלהבות. צלה לקחה את התפוזים שהגשנו לה ואמרה בקול נרגש: "אתם ילדים נפלאים. תודה רבה!"

בִּלְבָב שְׂמִיחַ הִתְחַלְנוּ לְחַפֵּשׂ אֶת הַסֵּל שֶׁל צֶלָה כְּדֵי לְהָבִיא אוֹתוֹ לְסִבְתָּא שְׁלָנוּ.

עֲבָרְנוּ בֵּין הַשּׁוּרוֹת, חִפְשָׁנוּ תַּחַת הָעֵצִים, וְלֹא שָׁמְנוּ לֵב שֶׁהַשְׁמַשׁ הוֹלֶכֶת וְנִעְלָמֶת. בְּסוֹף הִיא שָׁקְעָה לְגַמְרִי. בַּחֲשׁוֹן לֹא יָכְלָנוּ לְמַצֵּא אֶת הַסֵּל וּבִטָּח שֶׁלֹּא לְטַפֵּס עַל הָעֵצִים וּלְקַטֹּף עוֹד תַּפּוּזִים. חֲזַרְנוּ לְבֵיתֵם שֶׁל סָבָא וְסִבְתָּא בְּיָדֵים רִיקוֹת וּבִלְבָב מָלֵא חֲשָׁשׁ. מָה סִבְתָּא תִּגִּיד כְּשֶׁתִּרְאֶה שֶׁלֹּא הֵבֵאנוּ לָהּ אֶפְלוֹ תַּפּוּז אֶחָד?

"אֲנִי מְקוּהָ שֶׁכְּשֶׁסִּבְתָּא תִּשְׁמַע שְׁנִתְּנוּ אֶת הַתַּפּוּזִים לְאִשָּׁה עֲנִיָּה הִיא דוֹקָא תִּשְׁמַח וְלֹא תִצְטָעֵר" אָמְרָה זְמֶרֶת.

"הֲלוֹאִי שְׁכָן יְהִיָּה" עֲנִיתִי לָהּ. "וְעַכְשָׁיו, בּוֹאִי נֵרוּץ הֲכִי מֵהָר שְׁאֵנְחָנוּ יְכוּלִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִדְאָגוּ לָנוּ".

הִגַּעְנוּ לְבֵית שֶׁל סָבָא וְסִבְתָּא בְּמַהֲרִית, נִכְנָסְנוּ פְּנִימָה - וּבְמִקּוֹם סָבָא וְסִבְתָּא עָמְדוּ בְּמִטְבֵּחַ רְאוּבֵן וְצֶלָה וְחִיכּוּ אֵלֵינוּ.

רְאוּבֵן וְצֶלָה הִסִּירוּ אֶת הַצָּעִיף מִפְּנִיָּהֶם וּפָרְצוּ בַצָּחוּק.

"סָבָא! סִבְתָּא!" קָרְאוּ וְרָצְנוּ הַיָּשֵׁר לְזִרְעוֹתֵיהֶם. (תּוֹדוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סָבָא וְסִבְתָּא שׁוֹבְבִים מְאוֹד.)

"תּוֹדָה עַל אֶחָד עֶשֶׂר הַתַּפּוּזִים" צָחְקָה סִבְתָּא.

"נָו", שְׁאֵל סָבָא, "אִזְ קִבַּלְתֶּם תְּשׁוּבוֹת לְשִׂאלוֹת שְׁלָכֶם?"

"אוּלֵי קִדָּם תִּתְּחַלִּפוּ בְּגָדִים? אַתֶּם נוֹרָא מַצְחִיקִים עִם הַבְּגָדִים הָאֵלֶּוּ", אָמְרָה זְמֶרֶת. "אַתָּה, סָבָא, עִם הַכּוֹבֵעַ וְהַזָּקוֹן, וְאַתָּה סִבְתָּא - עִם הַשְּׂמֹלֶה הָאֲדָמָה הַמְשֻׁנָּה הַזֶּה" וְכִלְנוּ פָּרְצָנוּ בַצָּחוּק.

כְּשֶׁהִתְיַשְׁבְּנוּ לֵאכֹל אַרוּחַת עָרֵב עִם סָבָא וְסִבְתָּא לֹא הִתְאַפְּקִתִּי וְשִׂאלְתִּי אוֹתָם: "אֲבָל לָמָּה בְּעָצֶם עֲשִׂיתֶם אֶת כָּל הַהֲצָגָה הַזֹּאת?"

"אבא שלכם טלפן לכאן אתמול וספר בקול מדאג שמחר הגננות שלכם ילמדו על שנת השמיטה ואתם תפסידו. איזה אבא נפלא יש לכם, גם כשהוא בתפקיד צבאי הוא חושב על הלמודים שלכם..." הסבירה סבתא.

"אז אני אמרתי לו: 'חיים, אין לך מה לדאג. אנחנו נלמד את הילדים על שנת השמיטה'" המשיך סבא.

"ואז הוא הפסיק לדאג" הוסיפה סבתא.

"נו, אז ספרו לי, קבלתם תשובות לשאלות שלכם?" שאל סבא.
"כן. אתה לא עובד בפרדס כי השנה זו השנה השביעית. כמו שלא עובדים בשבת - ככה לא עובדים בשבת של הארץ" אמרה זמרת.
"בשנת השמיטה הפרדס לא שלך, סבא, הוא של ה'. ולכן כלם יכולים לקטף תפוזים" אמרתי.

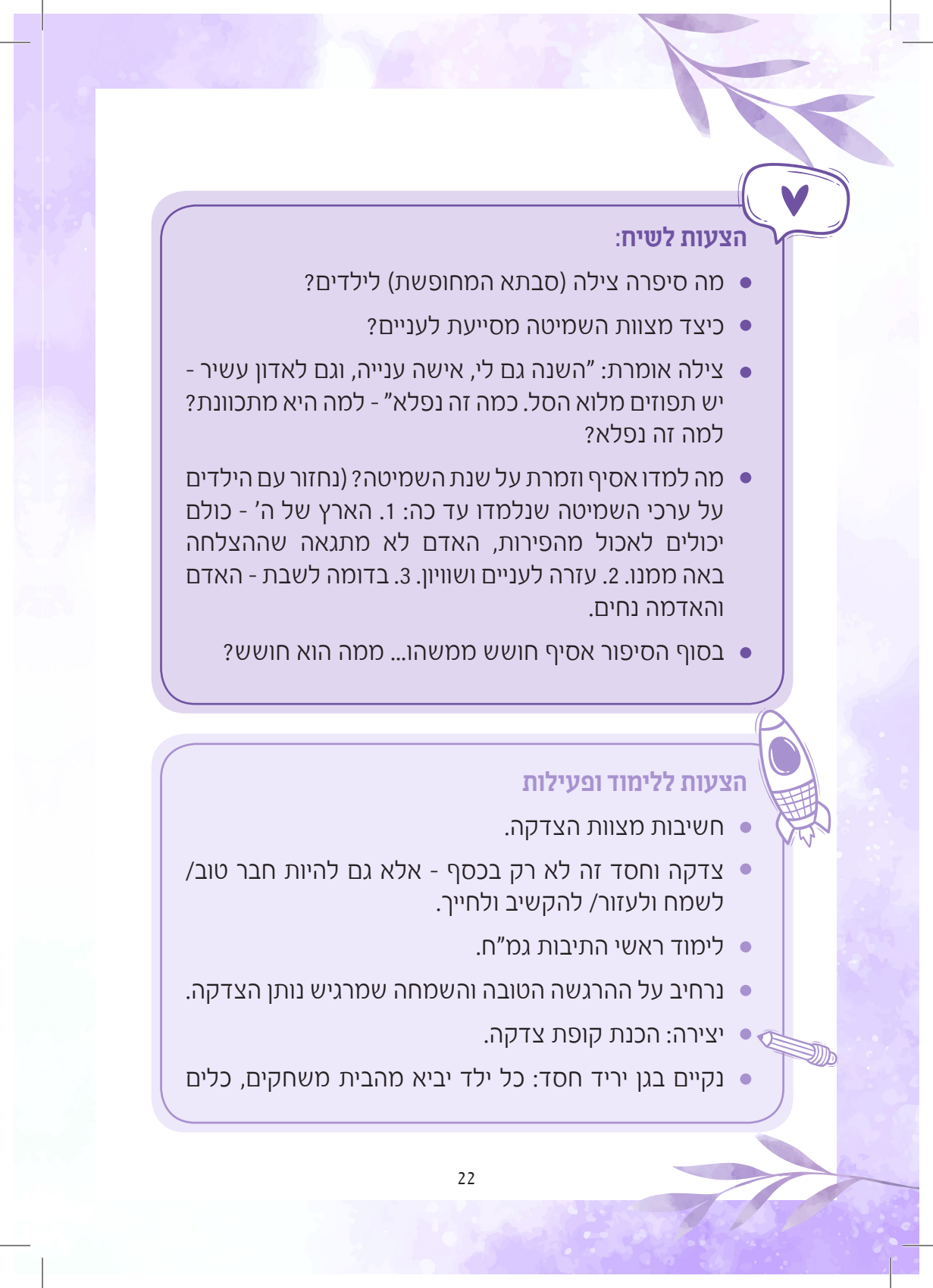
"אם לא תהיה שנת שמיטה אתה עלול להתגאות ולחשב שכל ההצלחה שלך היא בזכות העבודה שלך והפשרון שלך ולשכח את ה'", הוסיפה זמרת.

"אבל אני לא מבין מאיפה יהיה לכם כסף בשנת השמיטה? כדי להרויח כסף צריך לעבד. גם אמא ואבא עובדים, ואז יש להם משכורת ובכסף הם קונים אכל ובגדים ומשחקים וכל מה שצריך. אבל אתם, מה תעשו?"

סבא חייך חיוך גדול. נראה שהוא ממשיח חכה לשאלה שלי.

אבל בדיוק כמו קדם - סבא לא ענה. הוא רק חייך חיוך מסתורי.

.....

הצעות לשיח:

- מה סיפרה צילה (סבתא המחופשת) לילדים?
- כיצד מצוות השמיטה מסייעת לעניים?
- צילה אומרת: "השנה גם לי, אישה ענייה, וגם לאדון עשיר - יש תפוזים מלוא הסל. כמה זה נפלא" - למה היא מתכוונת? למה זה נפלא?
- מה למדו אסיף וזמרת על שנת השמיטה? (נחזור עם הילדים על ערכי השמיטה שנלמדו עד כה: 1. הארץ של ה' - כולם יכולים לאכול מהפירות, האדם לא מתגאה שהצלחה באה ממנו. 2. עזרה לעניים ושוויון. 3. בדומה לשבת - האדם והאדמה נחים.)
- בסוף הסיפור אסיף חושש ממה... ממה הוא חושש?

הצעות ללימוד ופעילות

- חשיבות מצוות הצדקה.
- צדקה וחסד זה לא רק בכסף - אלא גם להיות חבר טוב/ לשמח ולעזור/ להקשיב ולחייך.
- לימוד ראשי התיבות גמ"ח.
- נרחיב על ההרגשה הטובה והשמחה שמרגיש נותן הצדקה.
- יצירה: הכנת קופת צדקה.
- נקיים בגן יריד חסד: כל ילד יביא מהבית משחקים, כלים

או בגדים לא שימושיים, ונארגן יריד לתושבי השכונה / הורי הגן.

- נארגן חבילות ממתקים עם ציורים וברכות לחיילים/חולים וכו'.

- נקיים פעילות צדקה וחסד בין הילדים, לדוגמה לפני היציאה לחצר ניתן משימה לאסוף 3 מצוות צדקה (כאמור - צדקה זה לא רק בכסף). הילדים יספרו על כך במפגש בסוף היום.

- נלמד שירים על הצדקה: לתת צדקה - אריאלה סביר אמא נתנה לי מטבע.

אסיף וזימרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

הפקרת פירות שביעית והאיסור להשחית את הפירות:

אסיף למד שבשנת השמיטה יש מצווה על החקלאים להפקיר את הפירות. להפקיר - הכוונה שהפירות שייכים לכולם וכל אחד יכול לבוא לקטוף ולאכול.

זמרת למדה שהפירות הללו קדושים. אוכלים אותם ולא זורקים סתם כך לפח.

ומה עושים עם שאריות של פירות השביעית? בכל בית מניחים מכל קטן. שם מניחים את שאריות הפירות בתוך שקיות, ולבסוף, אחרי ששאריות הפירות נרקבים מעצמם, עוטפים בשקית וזורקים לפח הרגיל.

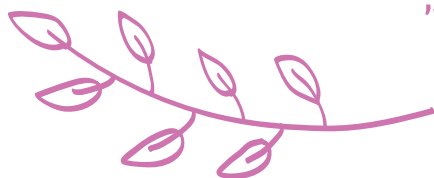
הצעות ללימוד ופעילות

- נכין עם הילדים מכלי שמיטה לכל שולחן בגן ומכלי שמיטה קטנים כדי לקחת הביתה. את המכלים נקשט בצורה מכובדת ונכתוב עליהם: "והייתה שבת הארץ לכם לאוכלה".

יחידה 4 - בטחון בה'

בעל ספר החינוך מזכיר טעם נוסף למצוות השמיטה - הגברת הביטחון בה'.

האדם אינו זורע ואינו עובד את האדמה בשביעית אלא בוטח בה' יתברך. ולא זו בלבד, אלא שהאדם מפקיר את פירותיו לכולם ואינו חושש. טעם זה מזכיר את תקופת הנדודים במדבר, כאשר עם ישראל בטח בה' שייתן לו את המון.

התורה נותנת דעתה לחשש טבעי זה: "וְכִי תֵאֲמָרוּ מָה נֹאכֵל בַּשָּׂנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסָף אֶת הַתְּבוּאָתֵנוּ. וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׂנָה הַשְּׁשִׁית, וְעָשִׂיתָ אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים" (ויקרא כה, כ).

מטרות

- הילדים ילמדו שכל מה שיש לנו בא מה' יתברך.
- הילדים ילמדו על מידת הבטחון בה'.

סיפור

פרק 4 - תַּפְסִיק לְדֹאֵג וְתַבְטַח בַּה'

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אסיף וזמרת חוזרים

מהפרדס אחרי שעזרו לראובן ולאישה הזרה ומגלים שראובן וצילה היו סבא וסבתא בתחפושת! הם מקבלים תשובות לכל שאלותיהם ומבינים מה אנו למדים משנת השמיטה, אך אסיף שואל את סבא: "מאיפה יהיה לכם כסף בשנת השמיטה? כדי להרוויח כסף צריך לעבוד. גם אימא ואבא עובדים, ואז יש להם משכורת ובכסף הם קונים אוכל ובגדים ומשחקים וכל מה שצריך. אבל אתם, מה תעשו?" אסיף לא קיבל תשובה לשאלתו, רק חיוך מסתורי של סבא.

.....

"בוא, אסיף, נקפץ על הטרמפולינה בִּהְצֵר" אָמְרָה זְמֶרֶת וּמָשָׁכָה אוֹתִי הַחוּצָה.

אֲנִי כָּל כָּף אוֹהֵב לִקְפֹּץ עַל הַטְּרַמְפוּלִינָה שֶׁכִּמְעַט שָׁכַחְתִּי מֵהֵשֵׁאֶלָה שֶׁהֵצִיקָה לִי וּמֵהַחִיוֹךְ הַמְּסִתּוּרִי שֶׁל סָבָא.

אֲצֵל סִבְתָּא וְסָבָא אֵין כָּלָלִים. לֹא חֵיבִים לִישֹׁן מִקֵּדָם, וְאֶפְשָׁר לְשַׁחֵק עַד שְׁמִתְעִיפִים.

קִפְצָנוּ בְּכָל הַכֹּחַ עַד לַפּוֹכְבִּים שֶׁקִּשְׁטוּ אֶת הַשָּׁמַיִם. בָּעִיר הַפּוֹכְבִּים מְאִירִים פָּחוֹת, כִּי אֹרֶךְ הַחֲשֵׁמֶל מְאִיר חֲזָק וּמִפְרִיעַ לְאֹרֶךְ הַפּוֹכְבִּים, אֲבָל בַּמוֹשָׁב אֶפְשָׁר לְרַאות הֶרֶבָה פּוֹכְבִּים מִנְּצֻנָּצִים בַּשָּׁמַיִם.

"אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הַשִּׁקָּט בַּמוֹשָׁב. אֲצִלְנוּ כָּל הַזְּמַן שׁוֹמְעִים אֶת הַמְּכוֹנִיּוֹת טֹסוֹת עַל הַכְּבִישׁ, וְיִשְׁשֵׁשׁ... וְיִשְׁשֵׁשׁ..." אָמְרָה זְמֶרֶת, וּבִדְיוֹק בְּאוֹתוֹ רָגַע שֶׁמְעֵנוּ רֵעַשׁ חֲזָק שֶׁל תַּפִּים.

"בּוֹאִי נִרְאֶה מְאִיפָה מְגִיעַ הָרֵעַשׁ" אָמְרָתִי, וּמָשָׁכְתִּי אֶת זְמֶרֶת אֶל הַבֵּתִים הַשְּׁכָנִים.

הִלְכְנוּ בַּעֲקֵבוֹת הַצִּלִּילִים. אֶל קוֹלוֹת הַתַּפִּים הַצֵּטְרָפוּ גִּטְרוֹת

וחלילים. כְּשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ יוֹתֵר יָכְלָנוּ לִשְׁמָעַ אֲנָשִׁים וְשָׂרִים,
וּכְשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ עוֹד יוֹתֵר רָאִינוּ אוֹתָם רוֹקְדִים לְצִלְיֵי הַמוֹזִיקָה. זֶה
הָיָה בְּחָצֵר שֶׁל מְשֻׁפַּחַת עָסִיס. זֶה הָיָה כָּל כֶּף שָׁמַח שֶׁהִתְחַשֵּׁק לִי
לְהֶצְטֵרֵף לְרוֹקְדִים.

”לָמָּה הֵם שְׂמִיחִים? אֲנִי לֹא רוֹאָה כָּאֵן חֲתָן וְכֵלָה וְלֹא חֲתָן בַּר מִצְוָה
אוֹ כֵּלֶת בַּת מִצְוָה” שֶׁאֵלָה זְמֶרְתָּ, ”אוּלֵי חוֹגְגִים יוֹמוּלְדֵת וְאוּלֵי...”
”אוּלֵי נְרוּץ לְקִרְא לְסָבָא וְסִבָּתָא” אֶמְרָתִי.

”סָבָא וְסִבָּתָא מֵאַחֲוֵיכֶם” שְׁמַעְתִּי מַעְלֵי אֶת קוֹלוֹ הַשּׁוֹבֵב שֶׁל
סָבָא. הוּא אָחֵז בִּידֵי וּמִשָּׁךְ אוֹתִי לִמְעָגֵל.

”עַל מָה הַשְׂמִיחָה?” שֶׁאֵלָתִי בְּסִקְרָנוּת אֶת סָבָא.

”אֲדוֹן עָסִיס עוֹרֵךְ סְעוּדַת הוֹדֵיָה. תִּכְךָ הוּא יִדְבֵּר אֶל הַקָּהֵל, וְאַתָּה,
נִכְדֵי הַנָּבוֹן, תִּקְשִׁיב הַיָּטִב לְדִבְרָיו וְתִבִּין עַל מָה הַחֲגִיגָה.”

אַחֲרֵי כֵּמָה דְּקוֹת פִּסְקָה הַמוֹזִיקָה. סִבָּתָא וְזְמֶרְתָּ קָרְבוּ וְעָמְדוּ לְיָדְנוּ
לִשְׁמָעַ מְקֻרֹב אֶת דִּבְרָיו. אֲדוֹן עָסִיס עָמַד עַל בֵּימָה קְטָנָה מַעֲצָן
שִׁפְנָה בַּעֲצָמוֹ. הוּא הָרִים אֶת יָדָיו לַשָּׁמַיִם וְצָעַק: ”תוֹדָה ה'!”

וְאַחֲר כֶּף פָּנָה לְקָהֵל וְאַמֵּר:

”כֻּלְכֶם יוֹדְעִים שֶׁאֲנִי חִקְלָאִי, וַיֵּשׁ לִי מִטַּע שֶׁל נִקְטְרִינוּת מְשֻׁבָּחוֹת.
לִפְנֵי שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית, הִתְחַלֵּתִי קִצֵּת לְדוֹאג: אִם
לֹא אֶעֱבֹד בַּמִּטַּע וְלֹא אֶמְכֹּר אֶת הַנִּקְטְרִינוּת הַטְּעִימוֹת שְׁלִי, אֵיךְ
אֶתְפָּרֵס בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית? וְאֵיךְ יִהְיֶה לִי כֶסֶף בַּשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית,
אַחֲרֵי שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה? יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ אוֹתִי גְדֻלָּה חֲבֵרִי הַטּוֹב.
'לָמָּה אַתָּה דוֹאג?' הוּא שֶׁאֵל אוֹתִי. 'הֵרִי כְּתוּב בַּתּוֹרָה בְּסִפֵּר וַיִּקְרָא
'שֶׁה' יִשְׁלַח בְּרָכָה גְדוֹלָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית. בְּרָכָה שֶׁתִּסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִית, וְאַפְּלוּ לַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית שֶׁלֹּאֲחֵר שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה'.

תִּתְּכֶךָ וּמִיד אֲמַרְתִּי לַעֲצָמִי: 'דִּי עָסִיס, תִּפְסִיק לְדַאֵג וְתִבְטַח בִּה' וְהִנֵּה, רָאוּ אֵיזָה יְבוּל מִבֶּרֶךְ הַצְמִיחָה הָאֲדָמָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית - הָעֲצִים עֲמוּסִים בְּנִקְטָרִינוֹת עָסִיסוֹת, וְאֲנִי אֲדוֹן עָסִיס מוֹדָה לָהּ שֶׁמְכַרְתִּי אֶת כָּל הַפְּרוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית בְּכֶסֶף רַב, שֶׁמִּסְפִּיק לִי כְּדִי לְהִתְפָּרֵס בְּרוּחַ בִּשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה."

"סָבָא, גַּם לָךְ הִיְתָה בְּרָכָה? גַּם אֶצְלָךְ הָיוּ הִרְבֵּה פְּרוֹת בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית?" שְׁאַלְתִּי בְּמִבְטָ מָלֵא תִקְוָה אֶת סָבָא.

"וְעוֹד אֵיזוֹ בְּרָכָה" אָמַר סָבָא בְּהִתְלַהֲבוּת, "כָּזָה שִׁפְעָה לֹא רָאִיתֶם מֵעוֹלָם. הָעֲצִים הָיוּ מִלֵּאִים בְּפְרוֹת פִּי שְׁלוּשָׁה מִבְּכָל שָׁנָה..."

הַמִּוִּזִּיקָה נִגְנָה וְנִגְנָה, וְסָבָא רָקַד בְּמַעְגָּל עִם אֲדוֹן עָסִיס.

הַתְּבוֹנְנָתִי בְּפִנְיָהֶם הַשְּׁמֵחוֹת וְחִשְׁבֹּתִי לַעֲצָמִי כִּמָּה טוֹב לְבִטָּח בִּה'. סָבָא וְאֲדוֹן עָסִיס שׁוֹמְרִים שִׁבְתַּת הָאָרֶץ. הֵם בּוֹטְחִים בִּה' וְלֹא עוֹבְדִים.

מַעֲנִין מָה יַעֲשֶׂה עִם הַזְּמַן הַפְּנוּי שְׁלָהֶם, אוּלֵי יִקְפְּצוּ יַחַד בְּטֶרֶם פּוֹלִינָה?

וְאוּלֵי...?

הַצְעוֹת לַשִּׁיחַ

- מָה חֲשֵׁשׁ אֲדוֹן עָסִיס?
- מָה הַבְּטִיחָה הַתּוֹרָה לַחֲקֵלָאִים?
- הָאֵם גַּם לָכֶם יֵשׁ דֹּאגוֹת? מָה מֵדַאִיג אֶתְכֶם?
- מִי יוֹכֵל לַפְתּוֹר לָנוּ אֶת כָּל הַדֹּאגוֹת?

• איך מרגיש מי שבוטח בה'?

הצעות ללימוד ופעילות

- נושא התפילה - תפילה אישית, הודאה ובקשה.
- הרחבה בנושא ביטחון בה'.
- נושא השמחה - ביטחון מביא לשמחה, שהיא ההפך מדאגה.
- סיפורי ביטחון ואמונה בשמיטה כגון:

**"וְכִי תֹאמְרוּ מָה נֹאכֵל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסָף
אֶת תְּבוּאָתֵנוּ. וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכָּתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית, וְעָשִׂית
אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים"**

"אוי, מה נעשה?" נאנחו החקלאים במושב קוממיות. "שמרנו את שנת השמיטה כהלכתה, אך כעת אין לנו חיטים לזרוע בשדות! אין לנו חיטים מהיבול של השנה השישית, ואין אנו רוצים לזרוע מחיטים שצמחו בשנה השביעית. רק קיבוץ אחד מוכן למכור לנו חיטים מהשנה השישית, אולם החיטים הללו שבורות ומתולעות. מה יצמח לנו מזה?"

פנו החקלאים לרב המושב הרב בנימין מנדלסון, וסיפרו לו על מצוקתם.

אמר הרב: "הבה נאמין בחיי העולמים, ה' יתברך יעזור שברכתו תבוא מחיטים שבורות אלו".

"חה חה חה", התלוצצו החקלאים ביישובים הסמוכים. "שמעתם? חקלאי קוממיות קנו חיטים שבורות ומתולעות בכסף רב... לחינם הם משליכים כספם לטמיון".

כולם היו בטוחים שמהחיטים הללו לא יצמח דבר.

אולם חקלאי קוממיות מילאו אחר הוראת רבם בתום לב ובביטחון מלא בה' יתברך.

מייד אחרי סוכות מיהרו חקלאי קוממיות לחרוש את השדות שנחו בשנת השמיטה, ואחרי החריש זרעו את החיטים המתולעות והשבורות. רק אז החל הגשם לרדת ולהרוות את השדות. בגלל הגשם שהגיע באיחור רב באותה השנה, נרקבו באדמה החיטים שזרעו כל החקלאים האחרים בקיץ של סוף שנת השמיטה, ואילו החיטים של חקלאי קוממיות, היישוב היחיד ששמר שמיטה ואיחר את הזריעה, דווקא אצלו הצליחה התבואה.

או אז ראו כולם את הפלא הגדול - ברכת ה' המובטחת לשומרי השמיטה התקיימה.

"הלו? מושב קוממיות? שלום מדבר פרידמן מהסוכנות. כמה ארגזים רשומים לכם השנה? כן, כן, אני רושם 700 ארגזים... יפה מאוד. יבול משובח. גם השנה תקבלו את עזרת הסוכנות היהודית."

בכל שנה מתקשר פרידמן מהסוכנות אל המושבים המגדלים פירות הדר ומבקש לדעת כמה ארגזים של פרי הדר רשומים אצלם.

שנה אחת לפני שנת השמיטה צלצל הטלפון בחדר המזכירות של המושב. "הלו, כאן פרידמן. כמה ארגזים של פרי הדר הפיק הפרדס השנה?"

המזכיר דפדף בפנקסים ואמר: "יותר מאלפיים ארגזים".

"מה? זה לא ייתכן!" קרא פרידמן. "תבדוק שוב בבקשה".

המזכיר עיין שוב ברשימות ואמר: "לא טעיתי. יותר מאלפיים ארגזים".

"אני מוכרח לבוא ולראות בעצמי. זה הרי לא ייתכן" אמר פרידמן.

כעבור כמה ימים הגיעה קבוצה של אנשים מהסוכנות. הם עברו על הפנקסים ונדהמו.

הם פנו לרב מנדלסון ושאלו כיצד קרה שהפרדס הניב פי שלושה מהיבול, האם טיפלו טוב יותר בפרדס? האם המציאו שיטה חדשה?

חיין הרב, פתח את חומש ויקרא בפרשת בהר וקרא: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית? הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו. וצויתי את ברכתי לכם בשנה השישית, ועשת את התבואה לשלוש השנים". הסביר הרב: "עם ישראל קיבל מהקב"ה הבטחה - בשעה ששומרים שמיטה, הקב"ה משלם בשנה השישית פי שלושה פירות מבכל שנה. ומאחר שבשנה הבאה שנת שמיטה, ומושב קוממיות שומר שמיטה - קיים ה' את הבטחתו."

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

אוצר בית דין:

.....

"זמרת, זמרת, מצאתי אוצר" קרא אסיף בהתלהבות.

"על איזה אוצר אתה מדבר?" התפלאה זמרת.

"נכון שהפירות בשנת השמיטה מופקרים וכל אחד יכול לבוא ולקטוף, אבל זה לא תמיד נוח ולא תמיד פשוט? לדוגמה אימא שלנו עובדת במשרד ואבא בצבא, אז איך יהיו לנו פירות בשנת השמיטה?"

"נכון, ויש גם אנשים מבוגרים שקשה להם לנסוע לכרם ולמטע ולקטוף. אז מה עושים?" שאלה זמרת.

"אוצר בית דין!" קרא אסיף.

"אוצר מה?" זמרת לא הבינה ואסיף מיהר להסביר: "בית הדין שולחים שליחים לקטוף את כל הפירות מהכרמים והמטעים. הם מביאים את הפירות לחנויות, ומחלקים חינם לכל עם ישראל. על הפירות לא משלמים, אלא על העבודה הרבה של שליחי בית הדין בקטיף הפירות ובהובלה שלהם לחנויות. כך אוכלים פירות קדושים בקלות ובשמחה."

.....

הצעות ללימוד ופעילות

- נבקש מהילדים לשאול בבית אם אבא ואימא קונים פירות

מאוצר הארץ.

- נבקש ממי שיכול להביא פירות מאוצר הארץ. נייקר את הפירות המיוחדים הקדושים בקדושת שביעית. נחתוך את הפירות לחלקים ונחלק לכל הילדים.

יחידה 5 - שנה שכולה תורה

הרב קלישר נותן טעם נוסף, אשר רמוז גם בדברי הראשונים: "ועוד טעם, כי לעולם יהיו טרודים בעבודת האדמה לצורך החומר... וכאשר יפרוק עול עבודה, יעסוק בתורה".

במשך כל השנים טרוד האדם בעבודה ובהגדלת העוצמה החומרית שלו. שנת השמיטה נועדה לתת לאדם הפסקה מן העיסוק בחומר, כדי שיוכל לעסוק בתורה.

ערך זה נותן לנו הזדמנות לעסוק בגן בערך לימוד התורה.

מטרות

- הילדים ילמדו ששנת השמיטה מזמנת פנאי לעסוק בתורה.
- הילדים ילמדו כיצד הם יכולים לבטא את אהבת התורה.

פרק 5 - טוב לי תורת פיך

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אדון עסיס ערך סעודת הודיה ורקד במעגל עם סבא. אסיף תוהה לעצמו מה יעשו סבא ואדון עסיס בזמן הפנוי שיש להם בשנת השמיטה.

.....

ואו, כל היום הזה היה מלא בהפתעות. בתחלת הבקור אצל סבא וסבתא נבהלתי כשראיתי את כל האנשים והילדים קוטפים בלי רשות מהפרדס של סבא. לא הבנתי למה סבא לא עובד בפרדס שלו. זה היה מוזר לראות את סבא יושב ביום שלישי בחלצת שבת ולומד מהחמש שלו. אחר כך פגשתי את ראובן (שהוא בעצם סבא) והבנתי שבשנת השמטה המטע של כלם, הארץ של ה' וגם הפירות.

הבנתי שהתורה מצוה לעבד את האדמה שש שנים ולנוח בשנה השביעית, בדיק כמו שעובדים ששה ימים ונחים בשבת. והיום בפעם הראשונה למדתי שיש גם לארץ שבת.

מגברת צלה (שהיא בעצם סבתא שלי) למדתי שבשנה הזו דואגים לעניים והם יכולים לקחת מהפירות בלי להתבייש. גם לעניים וגם לעשירים יש מלוא הסל תפוזים.

אחר כך דאגתי קצת. לא הבנתי איך לסבא וסבתא יהיה כסף בשנה השביעית, הרי הם לא עובדים?

מסבת ההודיה של אדון עסיס למדה אותי לבטח בה' ולהאמין שמי ששומר על השמטה מקבל ברכה מיוחדת בשנה הששית. ברכה כל כך גדולה שמספיקה גם לשנה השביעית ואפילו לשנה השמינית. עם כל המחשבות האלו נרדמתי.

ובחלומי ראיתי את סבא ואדון עסיס נותנים ידים וקופצים יחד בטרמפולינה ענקית מלאה בנקטרינות ותפוזים. בכל פעם שהם קפצו גם הפירות קפצו אתם. זה היה כל כך מצחיק...

"אסיף, קום!" נענעה אותי זמרת. "אתה לא תאמין איזו הפתעה ממתינה לנו במטבח."

נטלתי ידים, צחצחתי שנים, התלבשתי במהירות ורצתי למטבח.

עַל הַשְּׁלָחַן חִכְתָּהּ לָנוּ גְלִידַת תְּנוּתִים בְּשִׁמְנֶת וּבְאַוִיר נִשְׂאָ רֵיחַ שֶׁל פְּנִיקָס חֲמִים.

"אֵיזוֹ סִבָּתָא מְפִנֶקֶת!" קָרָאתִי וְחִבֵּקְתִּי אֶת סִבָּתָא. מִמָּמ... זֶה הָיָה טָעִים.

"אֵיפֹה סִבָּא?" שְׁאַלְתִּי.

"סִבָּא בִּפְרִידִס" עֲנִתָהּ סִבָּתָא.

"אַבֵּל... אַבֵּל... זֶה שְׁנֵת שְׁמִטָּה". עֲכָשׁוּ הָיִיתִי מְבִלְבֵּל לְגַמְרִי.

"אֹוִי, אַתָּם צוֹדְקִים. אִזְּכָה סִבָּא עוֹשֶׂה בִּפְרִידִס?" אָמְרָה סִבָּתָא וְחִיכָה אֶת הַחִיּוֹן שֶׁל סִבָּא.

"בּוֹא נְרוּץ לִפְרִידִס" הִצִּיעָה זְמֶרֶת, "יֵשׁ לִי הֶרְגָּשָׁה שֶׁמְחִכּוֹת לָנוּ עוֹד הַפִּתְעוֹת".

הַפְּרִידִס הָיָה רֵיק. רוּחַ נְעִימָה שֶׁל בֶּקָר נִשְׁבָּה וְהִצְפּוּרִים צִיצוּ בְּעֲלִיזוֹת, אַבֵּל כָּכָל שְׁנִכְנִסְנוּ אֶל תּוֹךְ הַפְּרִידִס שֶׁמְעֵנּוּ קוֹל מִיָּחָד וְנָעִים.

"זֶה הַמְּנֻגִּינָה הַמִּיחָדָת שֶׁסִּבָּא מְנַגֵּן כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד בְּחֶמֶשׁ הַגָּדוֹל שֶׁלוֹ בְּשִׁבְת בִּבְקָר" אָמְרָה זְמֶרֶת.

כְּשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ עוֹד קָצַת רָאִינוּ אֶת סִבָּא וְאֶת אָדוֹן עָסִים יוֹשְׁבִים עַל כִּסְאוֹת פִּלְסְטִיק תַּחַת הָעֵץ בְּצֵל וְלִוְמָדִים תּוֹרָה.

"בּוֹאִי נִסְתַּתֵּר מֵאַחוּרֵי הָעֵץ וְנִקְשִׁיב לָהֶם" הִצַּעַתִּי.

"תִּרְאֶה אֵיךְ הֵם שְׂמִיחִים" אָמְרָה זְמֶרֶת. הֵם בָּאֲמֶת הָיוּ שְׂמִיחִים, הֵם קָרְאוּ כָּל פֶּסוּק בַּמְּנֻגִּינָה וְלָמְדוּ אֶת הַפְּרוּשׁ שֶׁל הַפֶּסוּק.

לְפֶתַע רָאִינוּ עוֹד וְעוֹד חֻקְלָאִים מִהֶמוּשָׁב, גַּם הֵם חִבְּרִים שֶׁל סִבָּא, לִוְקָחִים כֶּסֶּא, מְתִישְׁבִים וּמִצְטָרְפִים אֶל הַלְמוּד. וְאֵז הִגִּיעַ הָרֵב כִּהֵּן.

כָּלֶם עָמְדוּ לְכָבוֹד וְהִגִּישׁוּ לוֹ כֶּסֶּא. הָרַב הֵחֵל לְדַבֵּר אָבֵל אֲנִי לֹא
הִבְנֵיתִי כְּלוּם, וּבְכָל זֹאת נִהְיֵיתִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הַפְּנִים הַשְּׂמֻחוֹת שֶׁל
הַלּוֹמְדִים.

"בּוֹא נִחְזֹר לְסִבְתָּא וְנִסְפֹּר לָהּ שְׂסָפָא בְּכָלֵל לֹא עוֹבֵד בַּפְּרִדָּס, הוּא
לוֹמֵד תּוֹרָה" אָמְרָה זְמֶרֶת.

"יֵשׁ לִי הִרְגָּשָׁה שֶׁסִּבְתָּא יוֹדַעַת. הִיא רָצְתָה שֶׁנִּגְלָה אֶת זֶה בְּעֶצְמָנוּ
אָמְרָתִי.

"מִשְׁעֵמָם לִי" רְטְנָה זְמֶרֶת. "אֲנִי לֹא מְבִינָה כְּמוֹךְ אֶת מָה שֶׁהִרְבּ
אוֹמֵר."

"גַּם אֲנִי לֹא מְבִין. זֶה לְמוֹד שֶׁל מְבַגְּרִים. כִּשְׁהִגְנַנְתְּ רוֹחָמָה מְלַמֶּדֶת
אֲנִי מְבִין הַכֹּל!"

"אִזּוֹ מָה נַעֲשֶׂה?" שִׁאלָה זְמֶרֶת, "אוּלֵי נִחְזֹר לְחַצֵּר לְקַפֵּץ עַל
הַטְּרַמְפוּלִינָה אוֹ לְאַפּוֹת עִם סִבְתָּא עוֹגוֹת אוֹ..."

"אֲנִי יוֹדֵעַ! אֲנַחְנוּ קִטְנִים מְדִי כְּדֵי לִלְמֹד עִם הַמְּבַגְּרִים, אָבֵל אֲנַחְנוּ
יְכוּלִים לַעֲזֹר לָהֶם לִלְמֹד."

"אֵיךְ נַעֲזֹר לָהֶם לִלְמֹד?" הִתְפַּלְאָה זְמֶרֶת.

"אוּלֵי הֵם צְמֵאִים אוֹ רָעִבִים וְקָשָׁה לָהֶם לְהִתְרַכֵּז. אִם יִהְיֶה לָהֶם
כְּבוֹד זֶה יִשְׁמַח אוֹתָם וְהֵם יִרְצוּ לִלְמֹד עוֹד וְעוֹד. בּוֹאִי נִכְיֵן לָהֶם מִיץ
תַּפּוּזִים קָר וְנִבְיֵא לָהֶם עוֹגוֹת" הִצַּעַתִּי בְּהִתְלַהּבוּת.

זְמֶרֶת נִדְבָּקָה בְּהִתְלַהּבוּת שְׁלִי. הִיא כָּל כָּךְ אֶהְבָּה אֶת הָרַעֲיוֹן שֶׁהִיא
קֹפְצָה מִשְׂמֻחָה. מִהָרָק טַפְּנוּ תַּפּוּזִים בְּשִׁלִּים, רָצְנוּ לְבִיתָם שֶׁל סָבָא
וְסִבְתָּא, סָחֲטָנוּ הֵיטֵב אֶת כָּל הַתַּפּוּזִים - עַד הִטְפָּה הָאֲחֵרוֹנָה, וְאֶת
הַקְּלָפוֹת שֶׁמְרָנוּ בְּפֶח הַשְּׂמִיטָה הַמִּיָּחָד. הָרִי אֵלֵינוּ פְּרוֹת קְדוּשִׁים.
אַתֶּם זֹכְרִים?

בְּעוֹד כַּמָּה יָמִים סָבְתָא תַעֲטֹף אוֹתָם בְּשִׁקִּית וְתִשְׁלִיךְ לַפֶּח.

אֲחֵר כֶּן שִׁפְכְּנוּ בְּזִהְיוֹת אֶת כָּל הַמֵּיץ לְבִקְבוּק זְכוּכִית וְהִכְנִסְנוּ קִבְיִית קָרַח. סָבְתָא כָּל כֶּן שִׁמְחָה בָּמָה שִׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׁים, הִיא נִתְּנָה לָנוּ מִגֵּשׁ גָּדוֹל וְשִׁפֵּעַ שֶׁל עוֹגִיוֹת טְעִימוֹת. זְמֶרֶת סִדְרָה אֶת הָעוֹגִיוֹת עַל הַמִּגֵּשׁ.

"אֵל תִּשְׁכַּח לִקְחַת כּוֹסוֹת" הִזְכִּירָה לָנוּ סָבְתָא, "אֵיךְ יִשְׁתּוּ אֶת הַמֵּיץ בְּלִי כּוֹסוֹת?"

אוֹפֶס, בְּאַמֶּת שִׁכַּחְנוּ. מָה הֵינּוּ עוֹשִׁים בְּלִי הָעֲזָרָה שֶׁל סָבְתָא? הֵייתֶם צָרִיכִים לִרְאוֹת אֵיךְ כָּלם הִתְפַּעְעְלוּ. אֵילוּ תִּגּוּבוֹת הָיוּ שָׁם: "גְּדִלְיָה, אֵיזָה נִכְדִּים גְּדִלְתָּ", "אֶסִּיף וְזְמֶרֶת - כָּל הַכְּבוֹד. תִּבּוֹאוּ כָּל יוֹם", וְאַפְלוּ הָרַב בִּרְךְ אוֹתָנוּ: "כָּשֶׁם שִׁזְכִּיתֶם לְשִׁמַּח לּוֹמְדֵי תוֹרָה כֶּן תִּגְדְּלוּ בְּמַעֲלֹת הַתּוֹרָה".

וְסָבְא? סָבְא הָיָה הַכִּי מֵאֲשֶׁר. הוּא הִסְתַּוְּבַב בֵּין הַחֲבֵרִים וְדָאָג שֶׁכָּלם יִגְמְרוּ אֶת הַמֵּיץ שֶׁבְּכוֹסוֹת עַד הַטֶּפֶה הָאַחֲרוֹנָה - "אֵילוּ פִּירוֹת קְדוֹשִׁים" אָמַר.

עוֹד מְעַט אִמָּא תִּבּוֹא לִקְחַת אוֹתָנוּ הַבִּיטָה וְיֵשׁ לִי כָּל כֶּן הַרְבֵּה דְּבָרִים לְסַפֵּר לָהּ. גַּם לַגִּנָּת רִוַּחְמָה וְלַחֲבֵרִים, וְאוֹלֵי גַם אֲבָא יִבּוֹא מִהֲצָבָא וְיִשְׁמַע שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ הֵיטֵב אֵיזוֹ שָׁנָה מִיַּחַדָּת הִיא שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה.

ה', תַעֲשֶׂה בְּבִקְשָׁה שֶׁאֲבָא יִפְתִּיעַ וְיִבּוֹא לְבִקּוּר.

.....

הצעות לשיח

- איזו מתנה שנת השמיטה מזמנת לנו?

- במה דומה השמיטה לשבת?
- מדוע לדעתכם התורה משמחת?
- איך עזרו זמרת ואסיף ללימוד התורה? האם יש לכם עוד רעיונות לעזרה דומה?
- האם גם ילדים בגן יכולים ללמוד תורה? מה ילדים יכולים ללמוד מתוך התורה? (סיפורי תורה ופרשת שבוע, חזרה על פסוקים, סיפורי צדיקים)

הצעות ללימוד ולפעילות

- נושא אהבת תורה.
- התורה משמיימ.
- מעלת לימוד התורה.
- נזמין סופר סת"ם לגן.
- נבקר בבית כנסת ונראה את ספרי התורה שבהיכל.
- נזמין רב לגן שיעביר שיעור תורה.
- נתכנן את הזמן כך שנוכל לקיים סיום פרשה או סיום חומש. נחגוג עם ההורים מסיבה מכובדת לכבודה של תורה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

ביעור פירות שביעית:

.....

באחד הימים קרה משהו מוזר ברחבת בית הכנסת. בסוף התפילה הגיע אפרים עם ארגז מיץ ענבים של אוצר בית דין וקרא: "באתי לקיים מצוות ביעור פירות שביעית. כל אחד יכול לקחת בקבוקים מהארגז".

אבא הסביר שמצוות ביעור פירות שביעית חלה כאשר כל הפירות נקטפו מהעץ, ומאחר שבכרם תמו הענבים יש מצווה להפקיר, כלומר להוציא מהבית את מיץ הענבים שנעשה מפירות שביעית.

אסיף וזמרת התבוננו בנעשה. רוב האנשים הודו לאפרים ואמרו שאין להם צורך במיץ ענבים. היו כמה אחדים שלקחו בקבוקים, אבל עדיין נותרו בקבוקים רבים בארגז.

כעבור זמן אמר אפרים: "אני רואה שנשארו בקבוקים שלא זכו בהם האנשים, אז אני אזכה מההפקר", ולקח את הארגז ושב לביתו.

"איזו מצווה מיוחדת" אמר אחד המתפללים. "התורה לא רוצה שאנשים יחשבו שבגלל שפירות שביעית הם הפקר אז מותר לקחת עוד ועוד, לכן היא מצווה להפקיר את הפירות גם מהבית ברגע שאין עוד פירות במטעים".

.....

הצעות ללימוד ופעילות

- הסתפקות במועט. לקחת רק מה שאני צריך.
- לאכול לפי הבטן ולא לפי העיניים. בעיקר כשמדובר בממתקים.
- להתחשב באחרים. לקחת לעצמי ולהשאיר לאחרים.

יחידה 6 - קדושת שביעית

מאז חורבן הבית והעדר הטהרה מישראל נעדרו גם מרבית הקדושות, תרומות, טהרות וקורבנות. המפגש עם פירות שביעית הוא מפגש נדיר שלנו עם מאכלים שיש בהם קדושה הלכתית. כיום, כשמרבית הציבור אינו חקלאי, פירות שביעית הם לא פעם הנוכחות היחידה של מצוות השמיטה בחיי רבים. ביחידה זו נייקר בעיני ילדי הגן את פירות השביעית.

מטרות

- הילדים ייפגשו עם המושג 'קדושה'
- הילדים יפנימו את הערך הנעלה שבאכילת פירות שביעית.

פרק 6 - פירות קדושים

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אסיף וזמרת ראו את סבא וכל חבריו החקלאים לומדים תורה בפרדס, הם סייעו להם והביאו כיבוד ולמדו על מעלת שנת השמיטה שבה יש לעובדי האדמה פנאי לעסוק בתורה.

.....

המכוננית האדמה של אמא עצרה בחניה ליד הבית של סבא וסבתא. יצאנו עם סבא וסבתא לחצר, בידינו התיקים ובידיהם ארגז תפוזים.

"תראו, מישהו יושב על יד אמא" קראתי.

"הוא לבוש במדים" קראה זמרת. "אבא!" קראנו יחד ורצנו אליו לקבל חבוק.

"איזו הפתעה נהדרת" שמחה סבתא ושדלה את אבא ואמא להכניס לבקור קצר.

אבא אמר שיש לו חפשה קצרה והוא רוצה להיות כמה שיותר בבית עם אמא והילדים. אמרנו תודה ושלום ולהתראות, ואבא הכניס את ארגז התפוזים לתא המטען. עוד חבוק ועוד תודה, והופ - אנחנו בדרך הביתה.

אחרי כמה דקות הטלפון של אבא צלצל. שמעתי את קולו של סבא בוקע מהדבורית. "שכחתי להזכיר ולהזהיר. הפרות שבארגז קדושים בקדשות שביעית! אסיף וזמרת כבר יסבירו לכם במקרה ששכחתם... חה חה חה".

אבא סים את השיחה ופנה אלינו. "פרות קדושים? אני מכרר לקבל הסבר".

אבל לפני שפתחתי את הפה כדי לענות ולהסביר את כל מה שלמדתי מסבא וסבתא - שבשנת השמיטה הפרות של ה' ולכן הם קדושים, ושצריך לשמור שלא ישחתו, אמא שאלה: "מה זה בכלל קדוש?"

זמרת הסתכלה עלי ואני עליה. איך נסביר לאמא מה זה קדוש, כשאנחנו לא בדייק יודעים?

"תנו לי דגמאות לדברים קדושים" נסה אבא לעזר.

"השבת היא קדושה" אמרה זמרת.
גם ספר תורה הוא קדוש, וגם בית המקדש" הוספתי.
"ארץ ישראל היא קדושה" אמרה זמרת.
"ואל תשכחו שה' הוא קדוש" אמר אבא.
"אז מה זה קדוש?" שאלה שוב אמא.
"קדוש זה מיוחד" אמרתי.
"קדוש זה לא כמו כל השאר. יש הבדל בין הדברים הקדושים לדברים הרגילים", אמרה זמרת.
"ומי קובע מה קדוש ומה לא?" שאלה אמא.
שוב הבטנו זה בזה. מי? ואז פתאום ידעתי את התשובה, אבל לא הייתי בטוח.
מזל שאבא הסביר: "ה' קובע. הוא הבדיל את השבת משאר הימים ולכן היא קדושה. הוא הבדיל את עם ישראל מכל העמים, ולכן אנחנו עם קדוש. גם את הארץ שלנו הוא בחר מכל הארצות, ולכן הארץ קדושה. ואת שנת השמטה הבדיל משאר השנים - ולכן יש קדושה בפרות של שנת השמיטה".
ואמא אמרה: "יש עוד דברים קדושים, כמו למשל החלה שמפרישים לכהן בזמן שבית המקדש היה קיים".
"אה... אז בגלל זה כשאני מפרישה חלה את עוטפת את הבצק בשתי שקיות, כדי שאף אחד לא יתבלבל ויאכל מהתרומה?" שאלה זמרת.
אמא העיפה מבט במראה הקדמית וחיכה. זה היה סימן שזמרת צדקה.
"כשביית המקדש היה קיים, הכהן קבל תרומה גם מהפרות. התרומה

הִיָּתָה קֹדֶשׁ וְאַסּוּר הָיָה לֵאכֹל מִמֶּנָּה פֶּרֶט לַכֹּהֵן" הוֹסִיף אַבָּא.
"בְּשֵׁנֶת הַשְּׁמִטָּה הַפְּרוֹת קְדוּשִׁים וְלִכְלֵם מִתֵּר וְאַפְלוּ מִצּוּה לֵאכֹל!"
קִרְאתִי בְּהִתְפַּעֲלוּת.

"בְּדִיוֶק", הָיָה נִדְמָה לִי שְׁאֵבָא שְׂמִיחַ עַל דְּבָרַי. "רְאֵה אֵיזוֹ שָׁנָה
נִהְדָּרְתָּ, שָׁנָה שְׁבִיבָה כָּל עִם יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לֵאכֹל קֹדֶשׁ".

כְּשֶׁהִגַּעְנוּ הַבִּיָּתָה עֲזַרְתִּי לְאַבָּא לְהַעֲלוֹת אֶת הָאֲרָגָז לְבֵית שְׁלֹנוּ
בְּקוֹמָה הָרְבִיעִית. הַתְּפוּזִים הַקְּדוּשִׁים נִרְאוּ לִי חֲשׁוּבִים יוֹתֵר אֶפְלוּ
מִמִּטְבְּעוֹת זָהָב. עֲכָשׁוּ מִמֶּשׁ רְצִיתִי לֵאכֹל תְּפוּז קְדוּשׁ.

וְכֵּן עָשִׂיתִי עִם כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַגְרָעִינִים?

אַתֶּם בְּטוֹיַח כְּבֵר יוֹדְעִים!

הצעות לשיח

- מה זה קדוש?
- אילו דברים קדושים אתם מכירים?
- אסיף אומר: "התפוזים הקדושים נראו לי חשובים יותר אפילו ממטבעות זהב. עכשיו ממש רציתי לאכול תפוז קדוש". מה אסיף מרגיש? מדוע התפוז נראה לו חשוב יותר ממטבע זהב? הצעות ללימוד ופעילות
- תרומה במקדש - נלמד מהי תרומה (מאכלים הבאים מהצומח, שניתנים לכהן כחלק ממתנות כהונה ונאכלים בטהרה), נדגיש את המיוחד שבפירות שביעית: פירות

שחלה עליהם קדושה וכולם יכולים לאכול.

- נעסוק בקדושות שונות - קדושת הזמן (שבת ומועדים), קדושת המקום, קדושת עם ישראל, שבת קודש.
- קדושת השבת, קידוש על היין, לימוד תורה, תהלים לילדים בשבת, עונג שבת.
- השמחה בשבת - נלמד זמירות שבת. מאכלי השבת - נכין עם הילדים עוגה/חלות לכבוד שבת.
- נכין חוברת מתכונים לשבת - נכתוב בה מתכונים שכל ילד יביא מהבית ונוסיף תמונות של הילדים. שבת מנוחה - משחק 'עבודה'-מנוחה' - כשהגננת אומרת מנוחה יושבים ובמילה עבודה נעים בגן.
- נקיים קבלת שבת חגיגית שבה כולם אבות ואימהות של שבת.
- נלמד יחד דבר תורה לשולחן שבת.
- קדושת ארץ ישראל - נכיר מקומות בארץ. נציג את מפת ארץ ישראל ונסמן מקומות יישוב מוכרים, מקומות שסבא וסבתא גרים בהם. נרחיב על הארץ המובטחת, ארץ שה' נתן רק לעם ישראל, ארץ שה' תמיד צופה עליה ("ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה"), ה' משגיח במיוחד על עם ישראל בארץ ישראל. נלמד שירי ארץ ישראל.
- נספר על נבואה והשראת שכינה בארץ ישראל.
- ייחודו של עם ישראל - עם קדוש, הבטחת ה' לאברהם, הברית של ה' עם עם ישראל, תפקידו של עם ישראל.
- נשמה קדושה - בכל יהודי יש נשמה קדושה, בזכות הנשמה

• אנחנו קרובים לה', כשיהודי קרוב לה' הוא מרגיש שמחה גדולה.
נלמד מתוך כך על אהבת ישראל. נכין מתנות מהגן לקהילה, למשל שלט 'תודה' לשומר/מאבטח, פרחים לוותיקי הקהילה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

.....

יום אחד הגיע לביתם של אסיף וזמרת שריף השכן. שריף אינו יהודי. הוא דרוזי ומתגורר בשכונה, וכולם מזמינים אותו לשפץ ולתקן דברים מקולקלים. בכל פעם ששריף מגיע, אסיף וזמרת מגישים לו מים קרים לפני שהוא מתחיל לעבוד ומים קרים כשהוא מסיים את העבודה. שריף מלטף את ראשם ומודה להם בחיוך.

"אולי היום ניתן לשריף מיץ תפוזים מהפרדס של סבא" אמר אסיף לאימא.

אימא הסבירה שבגלל שפירות שביעית הם פירות קדושים אסור למי שאינו יהודי לאכול מהם. ואפילו לאדם נחמד כמו שריף. רק עם ישראל, שהוא עם קדוש, יכול לאכול מפירות ארץ ישראל הקדושים בקדושת שביעית.

.....

הצעות ללימוד ופעילות

- נלמד את ברכת התורה: "בָּרוּךְ... אֲשֶׁר בָּחַר-בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה".
- ה' בחר בעם ישראל ונתן לנו את התורה. יש לנו זכות להיות עם נבחר וחובה לקיים את מצוות ה'.
- נלמד את השיר / נצפה בריקוד אשר בחר בנו.

